

Doç. Dr. Canan KÜÇÜKALİ
Doğuş Üniversitesi Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi
Bakırköy Adliyesi Hakimi
(Fikri Mülkiyet Doçenti, Uzman Arabulucu, WIPO Eğitmeni)

FİKRİ HAKLARIN İHLALİNDEN KAYNAKLANAN TAZMİNAT DAVASI

- › 5846 Sayılı Kanunda Düzenlenen Dava Çeşitleri
- › Tazminat Davası
- › Tazminat Davası Dışındaki Davalar ile Tazminat Davasının Mukayesesi
- › Fikri Haklar Mahkemelerinde Yargılama Usulü ve İspat

Güncellenmiş
3. Baskı

SEÇKİN | Hukuk
Ankara 2024

seçkin

Akademik ve Mesleki Yayınlar

Fikri Hakların İhlalinden Kaynaklanan Tazminat Davası

Canan KÜÇÜKALİ

SEÇKİN | Hukuk

No: 1856

ISBN 978-975-02-6857-1

Üçüncü Baskı: Nisan 2024

Sayfa Tasarımı:

İlhan Eroğlu

Kapak Tasarımı:

Mert Okumuş

546 Sayfa, 16x23,5 cm.

1. Eser	8. Haksız Fiil
2. Eser Sahibinin Hakları	9. Zarar
3. Mali Hak	10. Kusur
4. Manevi Hak	11. Maddi Tazminat
5. Hak İhlali	12. Manevi Tazminat
6. Bağlantılı Hak	13. Direktif
7. Meslek Birliği	

© Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Yayınevinin yazılı izni olmadan, tanıtım amaçlı toplam bir sayfayı geçmeyecek alıntılar hariç olmak üzere, hiçbir şekilde kitabın tümü veya bir kısmı herhangi bir ortamda yayımlanamaz ve çoğaltılamaz.

Satış ve Dağıtım:

Mustafa Kemal Mah. 2158. Sokak No: 13 Çankaya/ANKARA

T: 0-312-435 30 30 – F: 0-312-435 24 72 – E: seckin@seckin.com.tr

İstanbul Çağlayan Adliyesi Şubesi

D Blok 2. Bodrum Kat No: 5

Çağlayan

T: (212) 240 00 15

F: (212) 240 00 15

E: caglayan@seckin.com.tr

İstanbul Kartal Adliyesi Şubesi

C Blok Zemin Kat No: 29

Kartal

T: (216) 303 11 23

F: (216) 303 11 23

E: kartalsube@seckin.com.tr

İstanbul Şişli Şubesi

Abide-i Hürriyet Cad. No: 183/A

Şişli

T: (212) 234 34 77

F: (212) 231 24 69

E: sislisube@seckin.com.tr

Ankara Sıhhiye Şubesi

Strazburg Cad. 23/B

Sıhhiye

T: (312) 230 52 62

F: (312) 230 52 62

E: ankarasube@seckin.com.tr

Web Sitesi: www.seckin.com.tr

Seçkin Yayıncılık Sertifika No: 45644

Baskı:

Vadi Grafik Ltd. Şti. – Sertifika No: 47479

İvedik Organize Sanayi 1420 Caddesi No: 58/1 - Yenimahalle/ANKARA – T: (0-312) 395 85 71

Önsöz

Fikri mülkiyet hakları özellikle 19. Yüzyıldan başlayarak bilim teknoloji ve medeniyetin gelişmesine paralel gün geçtikçe önemi artan bir alandır. Telif hakları konusu Kanun'da sayılan özgün ve hususiyet taşıyan çalışmaların korunması amacını taşır. Bu saha boş bırakıldığında birbirini kopyalayan ve orijinallikten uzak kopya çalışmalar ortaya çıkar. Bu anlamda ülkeler, fikri hakların korunması konusunu stratejik değerinde bulmakta ve gelişmelerinin bir anahtarı olarak görmektedirler.

Bu kitapta da Türkiye'de telif haklarının korunmasının hukuki çerçevesi çizilmiş, konunun mukayeseli hukuk bakımından değerlendirilmesi ile AB ülkelerindeki uygulamalar ve fikri hukuka ilişkin AB direktifleri de incelenmiştir. Yapılan tespitler ile teori yanında konuya ilişkin mahkeme kararları, Yargıtay'ın uygulamaları, alana ilişkin problemler belirlenerek çözüm önerileri sunulmuştur.

Kitabın ilk baskısında Kanun değişikliği Tasarısı ele alınmış, İlk baskının tükenmesi nedeniyle Güncelleştirilmiş ve geliştirilmiş ikinci baskısı yapılmış ve şu an kitabın üçüncü baskısı yapıldığı esnada da halen Kanun değişikliğinin Meclisten geçemediğini görmekteyiz. Kitapta, güncel yargıtay ve Bölge Adliye mahkemeleri kararları da incelenmek suretiyle 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda düzenlenen eser sahibinin malî ve manevî haklarının ihlali nedeniyle açılan tazminat davaları ve Kanun'da düzenlenen diğer davalar genel olarak ele alınmıştır. Halen tasarı halinde bulunan Kanun değişikliği Tasarısı da değerlendirilmiş ve ayrı bir bölüm olarak tazminat davaları diğer dava çeşitleri ile karşılaştırılarak incelenmiş son bölümde ise ispata yönelik karineler ve usulî kurallar incelenmiştir. Bu davalarda uygulanan borçlar hukuku kapsamında haksız fiillere ilişkin hükümler, vekaletsiz iş görmeye dayalı kazanç iadesine ilişkin TBK'daki düzenlemeler incelenmiştir. Kitabın ikinci baskısında ayrıca Dijital Tek Pazar Stratejisi amacıyla Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin telif hakları mevzuatını yeknesaklaştırmak amacıyla, telif haklarına ilişkin Avrupa Birliği mevzuatında köklü değişiklikler yapan 2019/790 AB Direktifi de incelenmiştir.

Doç. Dr. Canan KÜÇÜKALİ
İstanbul

İçindekiler

Önsöz	5
Kısaltmalar Listesi	13

Giriş

A. KONUNUN GENEL OLARAK TAKDİMİ	18
B. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI VE ÇALIŞMA PLANI	19

I. Bölüm

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU'NDA DÜZENLENEN DAVALAR

A. GENEL OLARAK	21
B. ESER SAHİPLİĞİNİN TESPİTİ DAVASI	26
C. TECAVÜZÜN REF'İ (DURDURMA) DAVASI	34
1. Manevi Hak İhlallerinde Açılan Ref Davası	35
2. Mali Hak İhlallerinde Açılan Ref Davası	41
a. Mali Hak İhlalinde Açılacak Üç Katı Bedel Talepli Dava	43
b. Çoğaltılmış Nüshaların Satışa Çıkarılmamış Olması Durumu	44
c. Çoğaltılmış Nüshaların Satışa Çıkarılmış Olması Durumu	46
D. TECAVÜZÜN MEN'İ (ÖNLEME) DAVASI	47
E. TECAVÜZÜN TESPİTİ DAVASI	49
F. ELDE EDİLEN KÂRIN İADESİ DAVASI	50
G. HAKSIZ REKABET DAVASI	52
H. KİŞİLİK HAKLARINA DAYALI DAVA VE TALEPLER	61
İ. KANUNDA DÜZENLENEN DİĞER DAVALAR	65

II. Bölüm

TAZMİNAT DAVASI İLE DİĞER DAVALARIN MUKAYESESİ

A. GENEL OLARAK	67
-----------------------	----

B. ELDE EDİLEN KÂRIN İADESİ DAVASI İLE TAZMİNAT DAVASININ MUKAYESESİ	67
1. Genel Olarak.....	67
2. Elde Edilen Kârın İadesi Talebinin Dayanağı Olarak Gerçek Olmayan Vekaletsiz İş Görme	68
3. Elde Edilen Kârın İadesi Talebinin Şartları	71
a. Eser Sahibinin Hakkının İhlâl Edilmiş Olması	71
b. İhlal Sonucu Bir Kâr Elde Edilmiş Olması	72
c. Zarar ve Kusurun Geremediği	72
d. Bedel Davası ile Elde Edilen Kârın İadesinin Birlikte Talep Edilmesi Hali	75
4. Sinaî Haklarla Karşılaştırma	77
5. Elde Edilen Kârın İadesi Davasında Zamanaşımı.....	78
C. MALİ HAKLARIN İHLALİ NEDENİYLE AÇILACAK BEDEL DAVASI İLE TAZMİNAT DAVASININ MUKAYESESİ	80
1. Genel Olarak.....	80
2. Üç Katı Bedel Talebinin Hukuki Niteliği	81
a. Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanunda Yer Alan Benzer Durum.....	101
b. Sinaî Haklara İlişkin Düzenleme.....	103
c. FSEK Tasarısındaki Durum.....	104
3. Bedel Davası Açılabilmesinin Şartları	105
a. Malî Hakkın İhlali	106
b. İhlalin Koruma Süresi İçinde Gerçekleşmesi	107
c. Bedelin Talep Edilmiş Olması Şartı.....	111
d. Zarar ve Kusurun Varlığının Geremediği	112
e. Taraflar Arasında Sözleşme Bulunmasının Talebe Engel Olmadığı	113
f. Sözleşmelere İlişkin Zamanaşımı Süresinin Uygulanabilmesi	116
g. Bağlantılı Hak Sahipleri Hakkında da Uygulanabileceği	117
4. Hakimin Bedeli Takdir Yetkisi	119
5. Mukayeseli Hukuk Uygulamaları	127
6. Rayiç Bedel Miktarının Belirlenmesi.....	133
7. Bedelin Üç Katına Hükmedilmesinin Sonuçları.....	146
8. Üç Kat Bedel, Faiz ve İcra İnkâr Tazminatı Talepleri	153

III. Bölüm

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNUNDA DÜZENLENEN TAZMİNAT DAVALARI

A. GENEL OLARAK	159
------------------------------	------------

B. FİKRİ HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN TAZMİNAT DAVASININ ÖZELLİKLERİ 160

1. Bir Eserin Varlığı	160
a. İlim ve Edebiyat Eserleri	168
b. Musiki Eserleri	174
c. Sinema Eserleri	176
d. Güzel Sanat Eserleri	179
e. Dijital Eserler	180
f. Eserin Üzerindeki Mali ve Manevi Hakların Özellikleri	182
ea. Malî Hakların Özellikleri	182
eaa. Sınırlı Sayı	183
eab. Bağımsızlık	184
eac. Mirasa Konu Olabilme	185
ead. Devir ve Hukukî İşlemlere Konu Olabilme	185
eae. Basamak Sistemi	189
eb. Manevî Hakların Özellikleri	190
eba. Sınırlı Sayı	191
ebb. Mirasa Konu Olmama	192
ebc. Hak Sahibi Tarafından Kullanılma	192
ebd. Manevi Haklarda Koruma Süresi Sorunu	202
2. Hukuka Aykırılık: İhlalin Bir Haksız Fiil Oluşturması	203
a. Manevî Hak İhlali	205
b. Malî Hak İhlali	208
c. Yetkisiz Hak Devrinin İhlal Oluşturduğu ve İyiniyetin Korunmayacağı	213
d. Hakkın Tükenmesi	218
e. Eserin Alenileşmesinin Şart Olmaması	223
f. Hukuka Uygunluk Sebepleri	225
fa. Kamu Düzeni Düşüncesi ile Sınırlamalar	229
fb. Genel Menfaate İlişkin Sınırlamalar	229
fc. Özel Menfaate İlişkin Kısıtlamalar	235
fd. Hükümete Tanınan Yetkiler Nedeniyle Yapılan Sınırlamalar	239
g. Genel İşlem Şartları ile Bu Sınırlamaların Kaldırılıp Kaldırılmayacağı	240
3. Zararın Varlığı	242
4. Tazminat Davasında Kusurun Gerekliliği	248
5. İlliyet Rabıtası (Nedensellik Bağı)	254

C. MADDİ VE MANEVİ TAZMİNAT DAVASINDA TARAFLAR..... 255

1. Davacı	255
a. Eser Sahipleri	255
aa. Ortak Eser Sahipleri	256
ab. Elbirliği Eser Sahipliği	258
ac. Eser Sahibinin Ölümü Halinde Hakların Kullanılması Sorunu	261
b. Bağlantılı Hak Sahipleri	268
ba. İcracı Sanatçılar	269

bb. Fonogram Yapımcıları	271
bc. Film Yapımcıları	271
bd. Radyo –Televizyon Kuruluşları	272
c. Lisans Sahipleri	273
d. Meslek Birlikleri	278
da. Meslek Birliklerinin Hukuki Statüsü	283
db. Meslek Birliklerinin Hak Takibinde Tek Yetkili Olması Hususu	284
2. Davalı	286
a. Genel Olarak	286
b. Hak İhlali Durumunda Adam Çalıştıranın Sorumluluğu	288
c. Yayımcılar	290
d. Kablolü ve Uydu Yayın Yapan Kuruluşlar	293
e. Film Yapımcılarının 1995 Yılı Öncesi ve Sonrası Yapımlara İlişkin Hak Sahipliği Sorunu	300
D. TAZMİNAT MİKTARININ BELİRLENMESİ	304
1. Genel Olarak	304
2. Manevi Hakların İhlali Halinde Açılacak Manevi Tazminat Davası	309
3. Manevi Hak Manevi Zarar ve Manevi Tazminat Kavramları	312
4. Tüzel Kişilerin Manevi Tazminat Davası Açabilmeleri	313
a. Manevi Haklarda Koruma Süresinin Bulunup Bulunmadığı Hususu	319
b. Manevi hak ihlali ile kişilik haklarının ihlali arasındaki ilişki	319
c. Manevi Hak İhlalinde Maddi Tazminat Davasının Açılıp Açılmayacağı Hususu	323
5. Malî Hakların İhlali Halinde Açılacak Maddi Tazminat Davası	326
a. Taleple Bağlılık	330
b. Geçici Ödeme	331
6. Tazminatın Bölünüp Bölünemeyeceği Sorunu	332
7. Tazminatın İndirilmesi	334
E. FARKLI TALEPLERLE BİRLİKTE AÇILAN MADDİ TAZMİNAT DAVASI	336
1. Tazminat Davasının Ref veya Elde Edilen Kâra İlişkin Dava ile Birlikte Açılması Hali	336
2. Bedel Davası ile Tazminat davasının Birlikte Açılması Hali	337
3. Eser Sahipliğinin Tespiti ve Tazminat davasının Birlikte Açılması Hali	339
F. TAZMİNAT DAVASINDA ZAMANAŞIMI VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE	340
1. Zamanaşımı Süresi	340
2. Hak Düşürücü Süre	344
G. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME	348
1. Görevli Mahkeme	348
2. Yetkili Mahkeme	362
3. Dava Harçları	364

H. İSPAT KONUSU	366
1. İspata Yönelik Karineler.....	379
a. Eseri Meydana Getiren Kimsenin Eser Sahipliği İlkesi	379
b. FSEK 11. ve 12. Maddeleri.....	383
c. Tüzel Kişilerin Mali Hak Sahipliği (FSEK m. 18).....	386
d. FSEK m. 57/f. 2'deki Güzel Sanat Eserlerinde Çoğaltmaya İlişkin Karine.....	387
e. FSEK 76/2'deki Haksız Kullanım Karinesi	388
f. WIPO Poof, Zaman Damgası, Noter Tasdiki	394
2. Farklı Hak İhlallerinde Derdestlik İtirazı.....	396
3. Uygulanacak Faizin Niteliği.....	397
4. Bilirkişi İncelemesi	399
5. Yargılama Esnasında Başvurulacak Diğer Önlemler	412
6. Kanunlar İhtilafı.....	419
Sonuç	423

EKLER

EK I: ÖRNEK YARGITAY KARARLARI	433
EK II: 5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI.....	473
EK III: FİKİR MÜLKİYETİ HAKLARININ TİCARİ NİTELİKLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMA (AGREEMENT ON TRADE-RELATED ASPECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS) (TRIPS Agreement 1994)	530
EK IV: WIPO İCRALAR VE FONOGRAMLAR ANDLAŞMASI (1996).....	552
EK V: BİLGİ TOPLUMUNDA TELİF HAKLARI VE BAĞLANTILI HAKLARIN BELİRLİ YÖNLERİNİN UYUMLAŞTIRILMASI HAKKINDA 22 MAYIS 2001 TARİHLİ VE 2001/29/AT SAYILI AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEY DİREKTİFİ	562
EK V: AVRUPA PARLAMENTOSU VE KONSEYİ YÖNERGESİ 2006/115 / EC 12 Aralık 2006 Tarihli Fikri mülkiyet alanında Eser Üzerindeki Haklarla Bağlantılı Haklara İlişkin Kira ve Ödünç Verme Hakları Hakkında Direktif.....	582
Kaynakça	591
Kavramlar Dizini	609
Özgeçmiş	613

Kısaltmalar Listesi

ABD.	: Ankara Barosu Dergisi
AD.	: Adalet Dergisi
a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı Geçen Tez
AHFD.	: Ankara Hukuk Fakültesi Dergisi
BAM.	: Bölge Adliye Mahkemeleri
BGB.	: Bürgerliches Gesetzbuch
B.K.	: 818 Sayılı Mülga Borçlar Kanunu
B.M.	: Birleşmiş Milletler
BasK.	: Basın Kanunu
BATİDER.	: Banka ve Ticaret Dergisi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CD	: Ceza Dairesi
CMK.	: Ceza Muhakemesi Kanunu
D.	: Daire
dpn.	: Dipnot
DPT.	: Devlet Planlama Teşkilatı
E.	: Esas
End.Tas.KHK	: 554 Sayılı Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname
f.	: fıkra
FSEK.	: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
FSHM.	: Fikrî ve Sınaî Haklar Hukuk Mahkemesi
GRUR	: Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

HMUK.	: Mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu
IPR	: Internationales Privatrecht
İBD.	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK.	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar
KHK.	: Kanun Hükmünde Kararname
Mülga MarkaKHK.	: 556 Sayılı Markalar Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname
m.	: Madde
MESAM.	: Musiki Eser Sahipleri Meslek Birliği
MHAD.	: Mukayeseli Hukuk Araştırma Dergisi
MÖHUK.	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun.
Mülga TTK.	: 6762 sayılı Ticaret Kanunu
OLB.	: Ortak Lisanslama Birliği
OKK.	: Ortaklık Konseyi Kararı
Prg.	: Paragraf
RG.	: Resmi Gazete
RKHK.	: 4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun
RTÜK.	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SMK.	: 6769 Sayılı Sınâî Mülkiyet Kanunu
SVEK.	: Mülga 3257 sayılı Sinema Video Eserleri Kanunu
T.B.K.	: Türk Borçlar Kanunu
TBMM.	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCMB.	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
T.D.	: Ticaret Dairesi
TV.	: Televizyon
TMK.	: Türk Medenî Kanunu
TRIPs	: Trade Related Aspect of Intellectual Property.

TTK.	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
URG	: Avusturya Telif Hakları Kanunu
UrhG	: Alman ya da İsviçre Telif Hakları Kanunu
v.b.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve devamı
WCT.	: WIPO Copyright Treaty
WIPO	: World Intellectual Property Organisation
Y.	: Yıl
YKD.	: Yargıtay Kararları Dergisi

Giriş

Fikrî ve sınaî ürünler, düşünce, duygu, yetenek ve emeğin birleşmesi sonucu meydana getirilen; edebî, teknik, güzel sanatlar, bilim ve ticaret alanlarındaki ürünlerdir.

Telif sözcüğü, 1850 yılında Encümen-i Danış Nizamnamesinde ilk kez kullanılmış ve eser sahibinin eserden yararlanma konusunda maddî bir hakka sahip olacağı o tarihlerde kabul edilmiştir¹.

Özel hukuk alanındaki temel kanunların 2000'li yıllarda yürürlüğe girmesine karşılık bu alandaki mevzuatımız çok daha öncesinde, 1990'lı yıllarda yapılarak günün şartlarına uygun hale getirilmesine rağmen AB mevzuatı, doktrin ve Yargıtay uygulamaları gözetilerek Kanun'un yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Kanun'da yapılan düzenlemeler ve sonrasında yapılan kapsamlı değişiklikler de, hak sahibi ile hakkı ihlal eden arasındaki menfaat dengesinin kurulmasını hedeflemiş; fakat istenilen sonuç için yapılan değişiklikler ne yazık ki kanunun sistematüğini bozmuştur. Sınai mülkiyete ilişkin Kanun düzenlemesi 2017 yılında yürürlüğe girmişse de fikir ve sanat eserlerine ilişkin halihazırda meclis komisyonunda bekleyen bir Kanun Tasarısı bulunmaktadır. Yeri geldikçe Tasarı maddelerine ilişkin de yorumlar yapılacaktır².

Kanunda yapılan hukukî düzenlemelerle, eser sahibi korunmaya çalışılmıştır. Basit bir kitap korsanlığı yapılması durumunda hükmedilecek tazminat makul olmasına karşılık, koruma altına alınan bazı eserlere ilişkin hükmedilecek tazminatlar büyük meblağlara ulaşabilmektedir. Bu tür eserlere ilişkin hak ihlallerinde, kanun koyucunun istemediği şekilde zarar verenin ağır mağduriyetine sebep olan ve eser sahibinin orantısız zenginleşmesine neden olacak kararlar verilmektedir. Başka ülkelerin

¹ Tekin MEMİŞ, Temel NAL, Cahit SULUK, **Telif Hukukunda Yayın Sözleşmeleri Örnekleri**, İTO, Basım Yayın Meslek Birliği Münih Barosu İstanbul Barosu Yayın no: 2009-25 İstanbul, 2009, s. 14.

² Tasarı taslağı için bkz. Kitap sonu Ek II.

kanunlarından aynen iktisap ettiğimiz maddelerin uygulanmasında, eser sahibi lehine yorum ilkesinin abartılı bir şekilde uygulandığı görülmektedir. Çalışmamızda bu tür yanlış uygulamalara da eleştirel bir gözle bakılacaktır.

Çalışmamızda, fikir ve sanat eserlerine ilişkin tazminat davalarının incelenmesinden önce eser, eser sahipliği, eser sahipliğinden doğan haklar, fikrî hak, fikrî hak ihlali gibi kavramlar, genel olarak incelenecek, sonrasında hak ihlali durumlarında açılacak davalar genel hatlarıyla değerlendirilecektir. Yargıtay tarafından tazminat davası gibi değerlendirilen diğer davalar da mukayeseli olarak inceleme konusu yapılacaktır.

A. KONUNUN GENEL OLARAK TAKDİMİ

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde ilgi odağı haline gelen fikrî haklara ilişkin uyuşmazlıkların çözümlenmesine yönelik yargıya taşınan ve gün geçtikçe artan davalar ve bu davalardan özellikle tazminat davasının incelenmesidir. Bu çalışmada, aynı zamanda tazminat davası olmadığı halde tazminat davalarına ilişkin hükümlerin uygulanması ile hesaplanan ve özel bir madde olan FSEK 68 hükmündeki üç katı bedel davasının bu dava ile mukayesesi, yine tazminat davası olmamasına rağmen, tazminata ilişkin kanun maddesi kapsamında düzenlenen FSEK 70/f. 3 hükmündeki gerçek olmayan vekaletsiz iş görme niteliğindeki elde edilen kâra ilişkin davaların incelenmesi ile konuya ilişkin yerli ve yabancı literatür taranarak konunun derinlemesine araştırılmasıdır.

Hak sahiplerinin bilinçlenmesi ve kanun tarafından bu kimselere tanınan imkanların çoğalması sonucu hakların kullanımının artması bu alana olan ilgiyi arttırmaktadır. Fikrî hakların sahibi olan eser sahibinin haklarının hukukî niteliği, kapsamı, sınırları ve bu hakların ihlal edilmesi durumunda eser sahibinin başvurabileceği tazminat taleplerine ilişkin dava yolları hukuk sistemimiz içerisinde genel olarak incelenmiştir. Bunun yanı sıra kanunlarımızda yapılan çok hızlı ve köklü değişikliklerin de incelenerek ilgili kanunların konumuz olan FSEK'in çalışmamız ile ilgili bölümleri ile uyumu, Yargıtay'ın konuya ilişkin geçmiş dönemlerdeki uygulaması ve zamanla değişen görüşleri ayrıntılı incelenmiş, konunun mukayeseli hukuk bakımından değerlendirilmesinde ülkemiz için ayrı bir önemi olan, AB ülkelerindeki uygulamalar ve fikri hukuka ilişkin AB direktifleri de incelenmiştir.

Teknolojinin gelişimi ile dijitalleşmenin telif alanına yansması ve beraberinde getirdiği sorunlar da ayrıca inceleme konusu olmuştur.

B. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI VE ÇALIŞMA PLANI

Bu kitapta, fikrî haklarda eser sahibinin koruma altına alınan haklarına yönelik ihlallerin önlenmesi ve giderilmesi amacıyla kanunun düzenlediği özel hukuktaki tazminat taleplerine ilişkin dava çeşitleri yer alacaktır. Çalışma, giriş ve sonuç dışında üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nda düzenlenen tazminat davaları dışındaki özel hukuk dava türlerine genel olarak değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, tazminat davası ile diğer dava haklarının karşılaştırılması yapılmıştır. Doktrinde bir özel hukuk cezası olarak adlandırılan ve tartışmalı olan FSEK m. 68 hükmü ile 70 hükmündeki tazminat davasının mukayese edilmesi ve buna ilişkin sorunlar ile yine FSEK m. 70/f. 3 hükmüne göre açılabilen tazminat niteliğinde olmamasına rağmen tazminat davalarına ilişkin maddede düzenlenen elde edilen menfaate ilişkin olarak doktrinde gerçek olmayan vekâletsiz iş görme olarak nitelendirilen dava ve bu davaların mahiyeti, unsurları, kârın hesaplanmasında gözönüne alınacak kriterler başlıklar halinde değerlendirilmiştir. Bu davaların konusu, tarafları, zamanaşımı süresi bölümler içerisinde incelenmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde çalışmamızın asıl konusunu oluşturan tazminat davalarından FSEK m. 70/f. 1 hükmünde yer alan manevî hak ihlallerine ilişkin açılabilen manevî tazminat davası ve m. 70/f. 2 hükmüne dayalı olarak açılan maddî tazminat davası ele alınmıştır.

Çalışmanın içinde açılan davalarda yetkili ve görevli mahkeme, yargılama usulü konuları, ispata ilişkin kurallar bölümler içerisinde değerlendirilmiş, konulara ilişkin, yeri geldikçe uluslararası düzenlemelere, yol gösterici mahiyetteki AB direktiflerine değinilmiş, Yargıtay'ın konuya ilişkin değişik zamanlardaki farklı uygulamaları da inceleme konusu yapılmıştır. Arabuluculuk Kanunu ile hukukumuza giren arabuluculuk yönteminin de fikri mülkiyet davalarında uygulanabilmesi Ayrıca Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu kapsamında getirilen yenilikler ve değişiklikler kapsamlı bir şekilde incelenerek değerlendirme konusu yapılmıştır. Kanunların uygulanması ve yorumlanmasındaki farklılıklar ve mahkemelerde yaşanan farklı ve hatalı uygulamalar da mercek altına alınmıştır.

Konumuz fikrî haklar alanındaki tazminat davaları olduğundan, kökeninde haksız fiilin yatması, bazen de aradaki sözleşmeye rağmen haksız

fiilin gerçekleştirilmesine dayalı meydana gelen ilişki nedeniyle bu davalarda borçlar hukuku kapsamında haksız fiillere ilişkin ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görmeye dayalı kazanç iadesine ilişkin TBK'daki düzenlemeler de çalışma kapsamında ele alınacaktır. Çalışma kapsamının genişliği nedeniyle bağlantılı haklar ve buna ilişkin davalar incelenmemiş, davalar malî ve manevî hakların ihlaline dayalı olmasının yanı sıra kişilik haklarının ihlaline ilişkin manevî tazminat şeklinde de açılabilmekte ise de konunun genişliği nedeniyle bu konu ve yine TTK kapsamındaki haksız rekabet konusu çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır.